

Тема: **Японська народна казка. Момотаро, або Хлопчик-Персик.** Любов до природи — національна особливість японців.

Мета уроку: познайомити учнів зі своєрідністю японської культури, національним колоритом японських казок; поглибити знання про казку як жанр фольклору; розвивати навички виразного читання, усного малювання та асоціативного мислення; формувати вміння цілісного аналізу тексту; навчати учнів розкривати головну думку казки, висловлювати власне оціночне ставлення до героїв і враження від прочитаного твору; виховувати повагу й інтерес самобутньої культури Японії, почуття дружби й краси, спостережливість.

Хід уроку

Орла по крилах пізнають, а людину - по вчинках.

Японська приказка

I. Організаційний момент

1. Слово вчителя

Доброго ранку, діти! У зв'язку з тим, що успіх будь-якого творчого процесу залежить від його початку, то я рекомендую створити спокійну атмосферу для гармонізації внутрішнього стану, який потрібен для народження надихання для подальшої співтворчості. Сядемо зручніше, посміхнемося собі, своїм однокласникам, побажаємо впевненості, успіху у розкритті своїх можливостей.

Генрі Форд говорив: «Зібратися разом – це початок, триматися разом – це прогрес, працювати разом – це успіх». Тож разом до роботи.

Сьогодні я запрошую вас у країну, де сонце встає раніше, де найкоштовнішим скарбом є фольклор, у якому знайшло відображення поетичне бачення світу, здавна притаманне її мешканцям. Ви, звичайно ж, здогадалися, що мова піде про Японію, а точніше про японські народні казки. Усі свої цінності японці намагалися передати через зміст творів, особливо дитячих казок. Тож які вони, японські казки? На уроці ми розгадаємо секрети японської народної казки.

2. Актуалізація опорних знань.

Бесіда

- 1) Що ви знаєте про Японію?
- 2) Які слова в людей асоціюються з Японією?

II. Сприйняття і засвоєння навчального матеріалу.

1. Перегляд відео про Японію.

<https://www.youtube.com/watch?v=rOUJY7dPt8U>

2. Розповідь учителя про японську культуру з використанням презентації.

➤ Любов до природи – головна риса японців і важлива складова їхньої національної традиції. Природа і людина в японській культурі – єдине ціле.

- Традиційна страва японців – рис. До нього особливе шанобливе ставлення, як до хліба.
- Хризантема є національною квіткою японців.
- Японський етикет – це насамперед гарні манери.
- Дім у японській культурі має особливе значення і користується великою пошаною. У дім не можна заходити з поганими думками, а тим більше - з поганими вчинками.

Японія — одна з високорозвинених країн світу. Вона розташована на островах (майже 7000), що огинають східну частину Азії, на яких проживає 130 млн населення.

Хоча поїзди в Японії рухаються зі швидкістю 300 км на годину, авіалайнери долають відстань до будь-якої країни за кілька годин, а до Інтернету можна підключитися на вулиці, звичаї японців століттями залишаються незмінними.

Найкоштовнішим скарбом Японії, пов'язаним із давніми традиціями, є фольклор, у якому знайшло відображення поетичне бачення світу, здавна притаманне японцям. Предметом особливого поклоніння й поштовхом до творчості для них завжди була природа — утілення простоти та досконалості, постійного оновлення й вічності буття.

Любов до природи — головна риса японців і важлива складова їхньої національної традиції. Ніде у світі квіти не користуються такою любов'ю і повагою. Найважливішими святами в Японії вважаються ті, що пов'язані з природними циклами: споглядання вишневого цвіту (сакури¹), милування хризантемами, свято червоного клейового листя. Улюбленою темою для створення картин, а також для розпису традиційного японського вбрання (кімоно) є природний світ — квіти сакури (сливи, піонів, персика, хризантем та ін.), кленове листя, журавлі, гора Фудзіяма як символ Японії тощо. Усім відома пристрасть японців до створення композицій із квітів — ікебана. Навіть страви вони прикрашають квітами, що підкреслює зв'язок людини й природи. Однак японці люблять не тільки гарні квіти, а також ящірок, комах, жаб, які для європейців є моторошними. У японській культурі все живе — єдиний світ.

Природа, яка так багато означає для Японії (оскільки це острівна країна, залежна від усіляких природних процесів), — органічна частина світосприйняття японців із давніх-давен. Тому в казкових творах походження героїв та їхні пригоди нерідко пов'язані з природними явищами.

У казці «Момотаро, або Хлопчак Персик» чудесне народження героя пов'язане з плодом персика, який плив річкою. І персик, і вода — це прояви вічної природи, яка здатна постійно оновлюватися й давати силу людям. Момотаро наділений неабиякою силою саме від природи. Природа допомагає йому ставати дужчим і вищим: «З їсть одну чашку рису — стає вищим, з їсть другу — стає ще вищим». Рис — теж дар природи, який так люблять японці. Це найбільш традиційна страва Японії, рис їдять замість хліба, до нього особливо шанобливе ставлення, а культура вживання рису найдавніша в японців і китайців. Рис дає силу й казковому героєві, котрий вирушає в далеку путь — підкоряти Острів Чудовиськ. Не випадково йдеться про Острів, адже і сама Японія розташована на островах, тому шлях Момотаро обумовлений географічним положенням країни.

Традиційним сюжетом чарівних казок усіх народів світу є битва героя з чудовиськами. Момотаро також сміливо вступає в битву з ними. Йому допомагають вірні товариші — звірі (пес і мавпа) і птах (фазан), тобто сама природа.

І Сакура — назва вишні в Японії.

Додому герой повертається переможцем. У японській культурі дім має особливе значення й користується великою пошаною. У дім не можна заходити з поганими думками, а тим більше з поганими вчинками. Сюди з гідністю повертається герой зі своїх мандрів. Він переміг зло, і за це ним пишаються батьки. «Наш Момотаро найсміливіший у Японії! — радіють вони. — Він не осоромив честь свого дому і свого роду.

Оскільки Японія розташована на островах, між якими в давнину нерідко виникали протистояння, точилися війни й поміж різними містами, різними правителями, — усе це знайшло відображення в японських народних казках, де герої наділялися особливою силою й мужністю і на них постійно очікували небезпечні випробування. Герої віддано служили тим, хто брав їх на службу, а служба була їхньої працею. Від поняття служба утворилося японське слово самурай — тобто людина, яка служить, — воїн у давній Японії. Він сміливо вступав у боротьбу з ворогами свого господаря, а також ворогами його дому, захищав мечем (я меч — символ воїнської сили, честі, гідності, а також символ бога чи навіть сам бог) тих, кому присягався на вірність.

Якими б високими не були будівлі в сучасній Японії, японці намагаються скрізь оберігати природу, цінують її неповторну красу. Камінь, що століттями пролежав біля озера й укритися мохом, викликає в японців роздуми про зв'язок минулого й сучасного. Дерево, що зацвітає щовесни, дає плоди, а потім засинає взимку, щоб знову прокинутися нової пори, навіює думки про вічний кругообіг. Навіть звичайна гілочка сосни або польова квітка можуть бути для японців привабливими. Нерідко в помешканнях японців у вазі стоїть якась невеличка рослина, якою вони милуються. Біля будинків, що так близько розташовані в Японії, завжди знайдеться місце для невеличкого горщика з квіткою. Поблизу будинку імператора в центрі сучасного Токіо, де розташовані величезні офісні центри, вирили канал, де плавають качки й лебеді.

3. Слово учителя.

Особливості японської народної казки.

Казка в кожного народу — це своєрідне дзеркальце, в якому відображено його культуру і традиції. Японські казки передусім вражають надзвичайною своєрідністю.

➤ Персонажі японських казок — люди, птахи та звірі, божества, чудовиська й перевертні, духи морів і гір.

➤ Сюжет казки - боротьба бідного з багатим, людини з чудовиськами, злими духами і перевертнями.

➤ За тематикою казки можна поділити на героїчні, соціально-побутові, чарівні, казки про тварин.

4. Виразне читання казки учителем.

5. Робота з текстом казки «Момотаро, або Хлопчик-Персик».

• Словникова робота.

- ✓ *Хмиз* – це сухе гілля;
- ✓ *рости як на дріжджах* – швидко;
- ✓ *фазан* – великий птах із яскравим забарвленням.

• Завдання 1. Колективна робота

- Поділіть текст на частини, підберіть назви.

1. Самотні дід та баба.
2. Хлопчик із персика.
3. Юнак вирушає підкоряти Острів Чудовиськ.
4. Слуги Момотаро.
5. Перемога над чудовиськами.
6. Винагорода героя.

• Завдання 2.

знайдіть у казці приклади засобів творення національного колориту:

- назви предметів побуту;
- імена персонажів;
- мова.

III. Закріплення вивченого матеріалу

1. Підсумкова бесіда.

•Робота з епіграфом: подумайте, які риси характеру розкривають вчинки Момотаро?

•Поміркуйте, які моральні цінності японського народу утверджуються у казці? (*Мудрість. Здоров'я. Радість. Працьовитість. Сміливість. Доброта. Життя в гармонії з природою*).

•Чому ця казка нас навчає?

IV. Рефлексія

- Що найбільше сподобалося на уроці?

V. Домашнє завдання.

1. Розповідати про Японію.
2. Переказувати улюблений епізод казки.